

Bewustmaken bevolking noodzakelijk vo or welslagen van industriële hennep teelt

Industriële hennep: voor vezel of voer

Industriële hennep is van oudsher een populaire mondiale landbouwteelt. Na een jarenlang verbod is de teelt sinds 1992 weer toegelaten in Europa. Sindsdien is hennep in Nederland en België een stille opmars begonnen.

tekst **Annelies Debergh**

Het aantal toepassingen van hennep neemt met de dag toe. Zelfs bij de productie van auto's wordt vezelhennep gebruikt.' Patrick De Ceuster werkt als teeltspecialist bij Wervel, de Werkgroep voor Rechtvaardige en Verantwoorde Landbouw, en specialiseerde zich vanuit die functie in de teelt van hennep, ook wel kemp genoemd (zie kader). 'Hennep is een erg regulier product. Het is één van de oudste landbouwteelten.'

Hennep teelt kent een lange historie. 'Het oppervlak hennep teelt in België bedroeg in 1900 vijfhonderd hectare', vervolgt De Ceuster. Na de Tweede Wereldoorlog werd hennep teelt op veel plaatsen verboden en zo ging het areaal tot 1960 steil naar beneden. Vanaf 1992 werd de teelt opnieuw toegelaten. De productie in Europa bedraagt momenteel ongeveer 16.000 hectare.

'Vanaf het groeiseizoen 2002-2003 is ook in België de productie weer op gang gekomen', wijst De Ceuster naar pieken van dertig hectare. 'Een twintigtal boeren heeft inmiddels ervaringen met de teelt op een halve tot drie hectare. De teelt kan grootschaliger, maar is minder populair door het gebrek aan voldoende verwerking.'

Albert Gjaltema, productieleider en contactpersoon voor telers bij het hennepverwerkende bedrijf HempFlax in Nederland, ziet de belangstelling voor hennep in Nederland toenemen. 'Het teeltareaal bedraagt elk jaar rond de duizend hectare. We hebben de indruk dat de markt groeit. Er worden steeds meer toepassingen voor vezelhennep gevonden en als de vraag stijgt, moet ook het aanbod volgen.'

Hennep goede onkruidonderdrukker

De teelt van industriële hennep blijkt vrij eenvoudig. 'Hennep is een ontzettend makkelijke teelt', stelt Albert Gjaltema van HempFlax. Hennep vraagt een goed voorbereid zaaibed, fijn en niet verdicht. 'De ervaring leert dat hennep moeilijker te telen is op zwaardere kleigronden, maar in principe kan de teelt op allerlei gronden. Op onze veen- en zandgronden hebben we goede ervaringen met de teelt.'

Een precieze voorbereiding van het zaaibed is van belang voor een egale opkomst van planten. Een goede startbemesting helpt om het gewas snel te doen sluiten en op die manier het onkruid te onderdrukken. 'Veelal bemesten de hennep telers met dierlijke mest. Voor een goede groei adviseren we 120 kg stikstof, 80 kg fosfor en 140 kg kali.'

Bij de rassenkeuze is het oogstdoel van de teelt belangrijk. De klemtoon kan liggen op de productie van zaden of vezels of ook op beide doeleinden. Deze laatste groep – de dubbeldoelrassen – is de grootste rasgroep. Hennep wordt gezaaid in de loop van de maand mei. 'Het zaaitijdstip voor onze regio is vergelijkbaar met dat van mais', stelt Albert Gjaltema. Vooral de weersomstandigheden en temperatuur spelen een rol. 'Wij adviseren om hennep rond half mei te zaaien.'

De gewenste zaaidiepte is anderhalve tot tweeënhalve centimeter. 'De gemiddelde zaaichtheid varieert van 25 tot 50 kg hennepzaad per hectare', baseert Patrick De Ceuster zich op praktijkervaringen. De kostprijs van zaaizaad komt volgens hem in dat geval uit op ongeveer 200 euro per hectare. Bij de start van het groeiseizoen vormt vraat aan de jonge hennepplanten door vogels en konijnen een risico. 'Maar de groei kracht van hennep kan die eventuele schade makkelijk overwinnen. Hennep is door zijn groei kracht sowieso een goede onkruidonderdrukker, een hoge zaaichtheid bevordert dat effect. Bestrijdingsmiddelen zijn overbodig, hennep is overigens erg gevoelig voor sproei stoffen. Hennep is behalve in conventionele landbouw ook uitermate geschikt binnen de biologische teelt.' De Ceuster pleit er niet voor om het areaal van hennep op korte termijn fors te laten groeien. 'Er zijn nu weinig ziekten en plagen door het extensieve karakter van de teelt. Het is goed om dat zo te houden.'

Gezondheids- en ecologisch effect

Met zijn hoge groeisnelheid levert de hennep teelt op korte termijn een massale hoeveelheid droge stof op. Patrick De Ceuster: 'Op vier maanden tijd kan hennep tot vijftien ton droge stof per hectare produceren. Zaadproductie levert duizend tot tweeduizend kilo hennepzaad op per hectare.' Over de voederwaarde van hennep is echter weinig bekend. 'Het is een ontbrekend element. Er gebeurde tot nog toe te weinig onderzoek naar de voederwaarde van hennep. Het is wel bekend dat de vem-waarden sterk variëren naargelang het oogsttijdstip. Een goede hennepkuil bevat makkelijk vijftien procent eiwit.'

Insluiten van hennep in het rantsoen van dieren biedt vooral gezondheidsvoordelen, stelt De Ceuster. 'Het zaad bevat zeldzame vetzuren, zoals gam-

Cannabis sativa, industriële hennep of kemp

Hennep, wetenschappelijk ook Cannabis sativa genoemd, behoort tot de Cannabaceae, een plantkundige familie waartoe ook hop behoort. De plant is oorspronkelijk afkomstig uit West- en Centraal-Azië, maar groeit tegenwoordig wereldwijd. De plant hennep, ook wel kemp genoemd, komt bijgevolg uit een niet vaak in de landbouw voorkomende familie. Mede hierdoor en door de extensieve teelt komen er weinig ziekten en plagen op het gewas voor. Cannabis sativa kent in tegenstelling tot

de variëteit Cannabis indica geen hallucinerende werking en bevat minder dan 0,3 procent van het bedwelmende tetrahydrocannabinol (THC). Door zijn verwantschap met de bedwelmende cannabisvariëteit is de teelt van industriële hennep aangifteplichtig.

Kemp is goed herkenbaar in het landschap door zijn felgroene kleur. De plant kent een enorm snelle groei en wordt één tot vier meter hoog. In vier maanden tijd kan hennep tot 15 ton droge stof produceren.

Hennepzaad met gezonde vetzuren

malinolinezuur, die bekendstaan om hun gezondheidsbevorderend effect. Bepaalde vetzuren zouden onder meer schurft tegengaan.' Aan het aanwezige

ongevaarlijke cannabiol, een voorstadium van het bedwelmende tetrahydrocannabinol, worden ontstekingsremmende eigenschappen toegeschreven. 'Onderzoek in het Franse Narbonne wees uit dat cannabidiol de ziekte van Creutzfeld-Jacob en bse afremt. Dat biedt perspectieven.'

Ook op ecologisch vlak biedt de plant voordelen. 'Kemp is voor de landbouw divers inzetbaar. Veehouders kunnen de hele plant inkuielen, het zaad of de perskoeken kunnen als veevoer ingezet worden en het stro kan gebruikt worden in de stallen. Kempstro neemt bijvoorbeeld twee keer zoveel op als gewoon zaagsel.' Hennep heeft ook een positieve invloed op de biodiversiteit. 'Luzerne en hennep verhogen de biodiversiteit, terwijl de

meeste teelten een negatieve invloed hebben. Hennep verhoogt de fauna en trekt het bodemleven aan. Bovendien legt hennep vele tonnen CO₂ vast per hectare. Wie hennep oogst en gebruikt voor duurzame bouwmaterialen levert een bijdrage aan het behalen van de Kyoto-normen.'

Een goed bewustmakingsproces van de bevolking is een noodzaak om de teelt te kunnen handhaven, denkt De Ceuster. 'Telers van industriële hennep ondervinden nog altijd veel last van drugstoeristen. Hennep teelt is aangifteplichtig. Het bedwelmende tetrahydrocannabinol wordt continu gecontroleerd en moet onder de 0,2 procent blijven. Door die controles is hennep absoluut veilig voor directe consumptie.'

Dirk 's Jongers: 'Positief effect op gezondheid van het vee'

'Het analyseverslag geeft het niet aan, maar mijn indruk is dat de ingekuilde vezelhennep de gezondheid van de dieren ten goede komt.' Dirk 's Jongers is halftijds jongvee-opfokker in Aartselaar en teelde twee jaar vezelhennep. Naast zijn halftijdse job als boer werkt hij ook halftijds als plaatser van ecologische isolatiematerialen in woningen. Vanuit die functie groeide het idee om met de eco-teelt aan de slag te gaan. 'Op termijn wilde ik hennepzaad oogsten en persen voor menselijke consumptie. De resterende pulp zou ik dan als eiwitrijk voer voor het vee inzetten. De plant en de stengel wilde ik hakselen om eventueel als isolatiemateriaal te gebruiken.'

De Antwerpse veehouder verbouwde in 2007 ruim een halve hectare vezelhennep. In 2008 liep dat aantal op naar twee hectare. Het product werd gehakseld en kwam samen met gras in een 'lasagnekuil' terecht. 'Het is een heel gemakkelijke teelt, met name richting

biologische landbouw. Hennep onderdrukt onkruid, zodat onkruidverdeling overbodig wordt.' Een klein nadeel vormde de vraatschade van vogels en konijnen in het begin van het groeiseizoen. 'Maar vezelhennep is zo'n krachtige plant, die groeit daar zo doorheen.' Veel negatiever was het ongewenste bezoek van jongeren en het stelen van planten. 'De vezelhennep vormde een negatieve trekpleister. Het publiek is nog onvoldoende op de hoogte van het feit dat vezelhennep verschilt van hennep met hallucinerende werking.'

Samen met gras en hooi voert Dirk 's Jongers de ingekuilde vezelhennep aan het jongvee. 'Vanuit de voeranalyse verwachtte ik een energietekort. De dieren groeien echter even goed op dit rantsoen. De berekende voederwaarden zijn gebaseerd op voederwaardecoëfficiënten voor grashooi. Ik vermoed dat het product op die manier onderschat is.' Dirk 's Jongers heeft ook een positief ge-

voel over de gezondheid van het jongvee. 'De ingekuilde hennep is minder zuur dan ingekuilde mais. Ik ga hennep niet verheerlijken, maar het is een alternatief.'

Tabel 1 – Analyseverslag ingekuilde hennep (berekende voederwaarden op basis van voederwaardecoëfficiënten voor grashooi)

analyseresultaten	
droge stof (g/kg)	336
totaal ruw eiwit (g/kg)	145
ruwe celstof (g/kg)	413
ruwe as (g/kg)	140
ammoniakgetal (%)	12
berekende voederwaarden	
vem (per kg)	558
vevi (per kg)	505
dve (g/kg)	66
oeb (g/kg)	-5
fos (g/kg)	381
vos (g/kg)	465